

Модернізація освітніх програм підготовки здобувачів вищої освіти
відповідно до тенденцій розвитку українського та світового ринків праці

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

ВІННИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМ. М. І. ПИРОГОВА

**МОДЕРНІЗАЦІЯ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ
ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ВІДПОВІДНО ДО ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ
УКРАЇНСЬКОГО ТА СВІТОВОГО РИНКІВ ПРАЦІ**

**ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

26 лютого 2025 року

Додаткові курси за вибором – це поглиблена інформація, яка не входить в базовий рівень підготовки і подається з метою підготовки вузьконаправленого спеціаліста. На нашу думку, курси за вибором мають входити в перелік необхідних курсів, при визначенні різних напрямків підготовки вузьких спеціалістів. На етапі остаточного вибору медичної спеціальності студентом. Вони можуть бути на часі на завершальному етапі навчання у виші і навіть на етапі резидентури.

Наступне питання – навчання в резидентурі. Резидентура має бути при підготовці будь-якого вузького спеціаліста. Вона визначає майбутнє медицини в кожній країні. І тут було б доречно консолідуватись і в її тривалості, і в програмах підготовки резидентів з країнами з високим рівнем розвитку медицини.

І наостанок про кількість навчальних годин з дисциплін: за наявності великого масиву нової важливої інформації в кожній галузі медицини, яку необхідно засвоїти, вона не може зменшуватись.

Беднарчик Т.Р., Беднарчик М.В.
**ВИКЛАДАННЯ СУЧАСНОГО КУРСУ «ЕТИКА ТА ДЕОНТОЛОГІЯ
В МЕДИЦИНІ»**

Вибіркова дисципліна «Етика та деонтологія в медицині» рекомендована до вивчення студентам усіх спеціальностей нашого університету. У порівнянні з подібним курсом «Етичні проблеми в медицині», який читався з 2007 по 2019 рр. у цій дисципліні для практичних занять відведена значна кількість годин (15 занять, 30 аудиторних годин). У структурі курсу присутні чотири послідовні змістові частини.

Перша – вивчення основ етики як нормативних знань для здобувача вищої освіти. Друга – вивчення основ професійної етики та введення у медичну етику і деонтологію. На цьому етапі студенти вивчають універсальні складові моральних якостей професіонала, які стосуються ставлення до клієнта (замовника послуг), ставлення до праці і виконання протокольних робочих операцій, формування відносин у середині трудового колективу, ставлення до суспільства і країни, та до місцевої громади. При розгляді медичної етики та деонтології як нормативних понять студенти з'ясовують суть, спільне та відмінне цієї термінології за змістом та обсягом. Обов'язковим є з'ясування документальних основ як медичної етики, так і медичної деонтології з визначенням відмінностей. Важливо наголошувати на наявності особистих деонтологічних зобов'язань кожного окремого медичного працівника при виконанні посадових обов'язків.

Після вивчення медичної етики та медичної деонтології як окремих базових понять студенти переходять до третьої частини – знайомства з базовими деонтологічними моделями провідних галузей медицини. Як відомо з історії медицини, першими з її базової терапевтичної основи відокремилися хірургія та фармація. Тому студентам рекомендовано, у першу чергу, познайомитися саме з деонтологією у хірургії та фармації. Хірургічна деонтологія є класичним прикладом формування специфічної галузі знань, практики та етичних зобов'язань лікаря, які є відмінними від нормативної терапевтичної медицини. Зразковим прикладом постає переосмислення у хірургії класичного принципу

медичної етики «не зашкодь». Хірург має прийняти непопулярне і стресогенне з позиції обивателя рішення про травматичне за своєю суттю втручання у тіло пацієнта. Але це втручання ґрунтується на принципі «благо пацієнта – вищий закон» і на наявних специфічних (ексклюзивних) знаннях і уміннях хірурга як професіонала. Звісна річ, що головним критерієм хірургічного втручання постає невідкладний стан хворого (постраждалого) або необхідність запобігти розвитку патології. Персональне рішення хірурга чи консилиуму завжди передбачає вибір дії через призму обох принципів: «не зашкодь» та «благо пацієнта». Здатність хірурга обійтися без операції при наявності значних шансів допомогти хворому терапевтичними методами (без хірургічного втручання) теж вважається ознакою високого професіоналізму. У фармацевтичній деонтології для студентів кожної спеціальності важливо з'ясувати суть відносин між фармацевтом та лікарем. Зокрема, йдеться про правила виписування та обслуговування рецептів. Фармація є однією з галузей медицини, де наявний високий рівень комерціалізації. При викладанні важливо донести до студентів суть фармацевтичної опіки та можливі моделі її фінансування. Одним із вдалих прикладів є державна програма «доступні ліки», у якій на достатньому рівні збалансовані інтереси, права та обов'язки пацієнта, лікаря (медичної установи), що проводить лікування, фармацевти (як виробника та постачальника ліків і товарів медичного призначення), держави як гаранта та регулятора.

Заняття з деонтології у психіатрії, як правило, викликають у студентів зацікавлення своєю актуальністю. Тут з'ясовуються деонтологічні основи при наданні психіатричної та психологічної допомоги, при роботі зі складними пацієнтами в усьому різноманітті цього поняття, при зустрічі з випадками ПТСР. Вдалим методологічним кроком при вивченні предмету може бути з'ясування етичної складової у лікуванні як з погляду лікаря стосовно пацієнта і його близьких, так і у зворотному напрямку. Цей підхід активізує студентів при розгляді планових питань у деонтологічних моделях терапії, педіатрії, онкології та стоматології. Червоною ниткою у кожній темі проходить роль особистості лікаря при виконанні службових обов'язків і його потенційні можливості офіційно та неформально позитивно впливати на пацієнта.

Четвертою важливою частиною курсу є знайомство з основними міжнародними документами з медичної етики. Студенти здатні з'ясовувати специфіку кожного окремого документа завдяки системному вивченню попередніх тем. Важливо, щоб викладач доніс значний регуляторний потенціал міжнародних декларацій з медичної етики: кожна держава-підписант зобов'язується інтегрувати положення декларації до свого національного законодавства в сфері охорони здоров'я, а міжнародні організації отримують право контролювати їхнє виконання, фіксувати порушення та вимагати дій щодо усунення недоліків. Тут стають у нагоді знання англійської мови. Нею написані тексти усіх відповідних декларацій та перекладені національні документи східних та африканських країн. Вивчення предмету закінчується нарахуванням балів відповідно до поточної успішності з оцінкою «зараховано» згідно з положенням про організацію освітнього процесу нашого університету. Популярність курсу «Етика та деонтологія в медицині» серед студентів засвідчується високими показниками при голосуванні за нього як вибіркової дисципліни.